

Remissvar SOU 2025:72

Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan

Till Regeringen

Utbildningsdepartementet - Dnr U2025/01477

Svalövs Montessori Ekonomisk Förening, grundades 1976 som idéell förening, för barnomsorg till landsbygdens barn i Svalöv. 1993 ombildades föreningen till ekonomisk förening, med föräldrar och personal som medlemmar tillika delägare för 200 kr. Sedan 2003 driver vi förskola, grundskola och fritidshem och utbildar ca 15% av bygdens barn. Vi tackar för förmånen att få yttra oss om utredningen: "Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan".

Svalövs Montessori tillstyrker föreslagen lydelse skollagen 1 kap 8 c §, *"Inför sitt beslut om resursfördelning ska kommunen beakta den vägledande nationella normen. Beslutsunderlaget ska dokumenteras."* med skälet att det är möjligt att förslaget på sikt ger en mer likvärdig nationell resursfördelning till skolan.

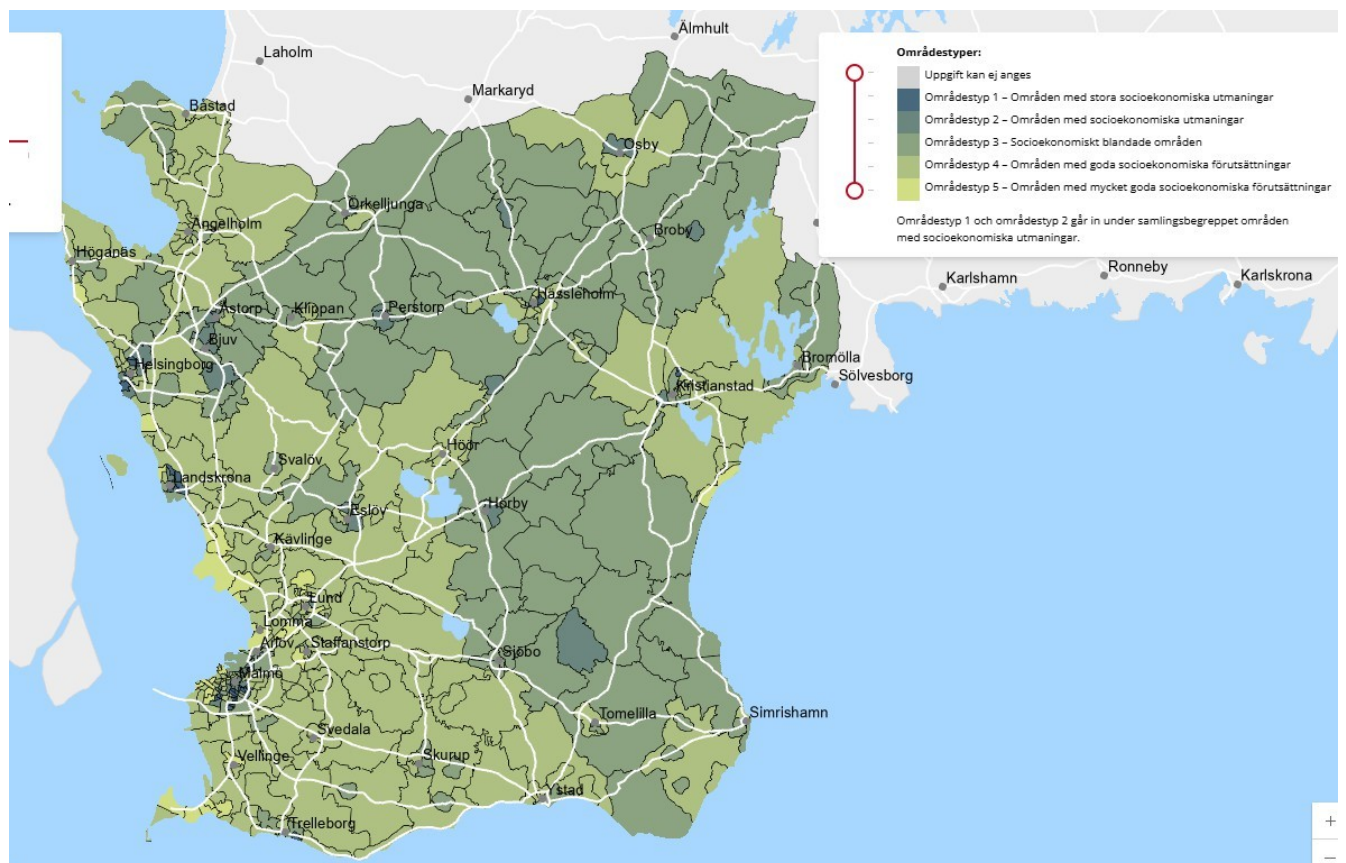
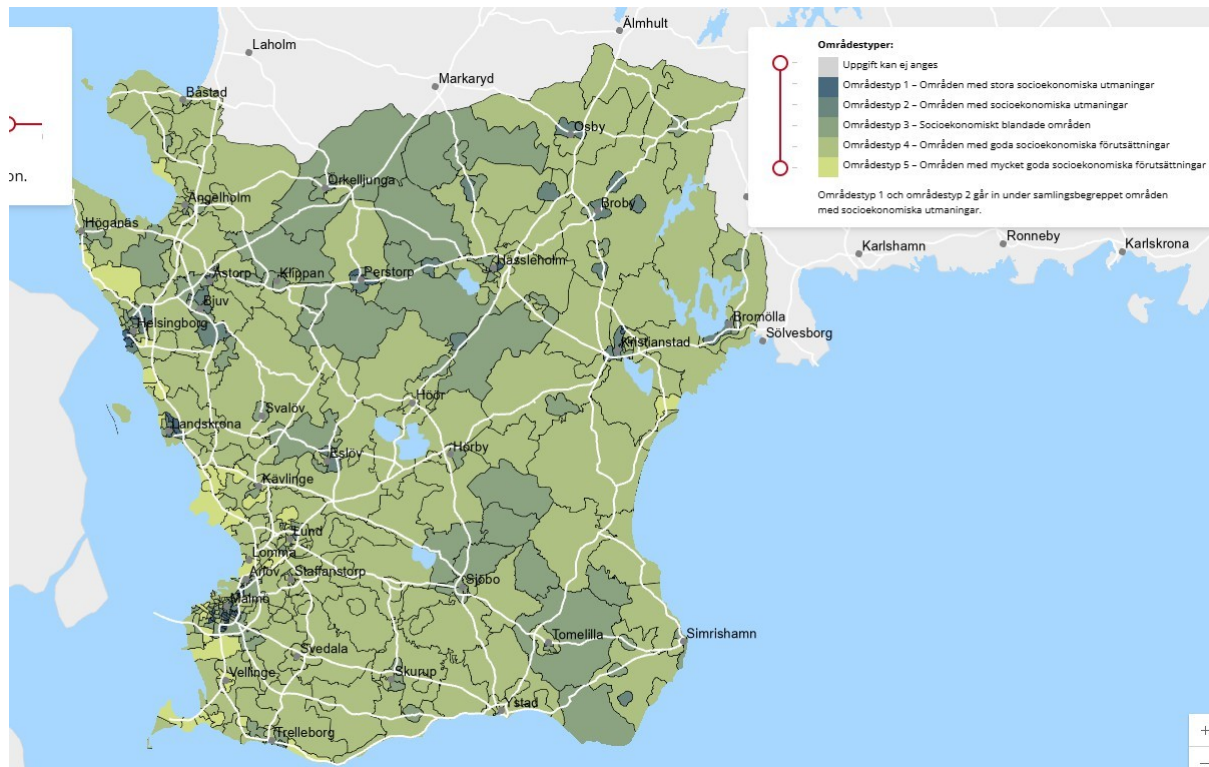
Svalövs Montessori avstyrker övriga förslag till ändringar i såväl skollagen som skolförordningen med skälet att förslagen inte i utredningen visats ge en mer likvärdig resursfördelning till skolan.

Av många skäl är Svalövs Montessori positiva till och önskar att en nationell strategi för idéburna skolor (registrerade enligt lag 2022:900) skyndsamt tas fram.

Skälen för Svalövs Montessoris ståndpunkter är erfarenhetsbaserade.

2008, hamnade Svalövs Montessori i djup ekonomisk kris med underskott av eget kapital. Huvudorsaken var att ett lägre barn- och elevunderlag jämfört prognos för hur behörig lärartäthet i grundskolan skulle och kunde uppnås innebar att personalkostnaderna översteg föreningens intjänandeförmåga. Det är bara att konstatera att en redan då, 2008, idéell huvudman med en förskoleenhet (ca 40 inskrivna) och en grundskoleenhet (ca 80 inskrivna) i en socioekonomiskt blandad landsbygdspopulation är en spröd organisation. Resan som föreningen gjorde 2009-2017, är troligen inte möjlig idag och det beror på att den juridiska kravbilden inte dimensionerats för små enskilda idéella skolhuvudmän.

Svalöv har 14543 invånare, fördelade på landsbygd och sex mindre tätorter (Billeberga, Kågeröd, Svalöv, Röstånga, Teckomatorp och Tågarp). Kommunen är geografiskt stor i förhållande till sin befolkningsmängd om 389 kvadratkilometer vilket ger 37 inv/km² mot Skånes snitt som är 130 inv/km². Svalöv är dessutom socioekonomiskt blandat och har svårigheter att höja den socioekonomiska nivån. Nedan är bild från Boverkets Segregationsbarometer över Skåne år 2022 överst (<https://segregationsbarometern.boverket.se/lan/skane-lan/>) och 2012 underst.

Svalöv har svårt att attrahera den mest kompetenta arbetskraften till skolan. Av erfarenhet vet vi att 10% löneökning, dvs att lägga löneläget i nivå med, eller strax över, de ljusgröna grannorterna i bilden ovan, hjälper lite. Utbyggnaden av Pågatåg till Svalöv 2021 har hjälpt att främja pendling av arbetskraft. Vi har samsyn med vad utredningen sammanfattar i kapitel 2.2.1, att tillgången till lärarkompetens och som statskontoret uttrycker "Ekonomiska resurser inverkar inte på resultatet direkt, utan indirekt genom de inlärningsprocesser de möjliggör.". Stabilitet i

förutsättningarna för kompetensförsörjning och ekonomiska resurser skapar möjlighet till långsiktig utveckling.

I utredningen En mer likvärdig skola (SOU 2020:28) konstaterades vad ovan bilder visar, att det är mycket stora skillnader i förutsättningar, från kommun till kommun och även inom en kommun från ort till ort, för att driva skola, men att gemensamt är att landsbygdens skolor har de svagaste förutsättningarna (sid 140, alt SOU 2019:40, s. 74.). Över åren 2009-2025 har förutsättningarna för Svalövs Montessori förändrats, exempelvis med minskad andel grundbelopp och en ökad andel statsbidrag och nybyggda kommunala skollokaler, samt allt stelare juridifiering genom statlig tillsyn av flera myndigheter och en sommar från juni till juli halverades från 3 till 1,5 MSEK tilläggsbelopp och 1½ år senare sattes budgeten till 0 kr av kommunen för inrättande av kommunal resursskola. Efter utredningen om en mer likvärdig skola infördes skolval utifrån närhetsprincipen fullt ut vilket innebar ett ändrat skolskjutsreglemente i Svalöv. Förändringen innebar att Svalövs Montessori inte längre kunde vara en förening för landsbygdens föräldrar med barn utan endast för de som har råd att köra sina barn, eller de som bor i centralorten. Segregationen har tyvärr ökat, tvärt emot utredningens uppdrag och sedan 2018 råder en allt större osäkerhet kring Svalövs Montessoris barn- och elevtillströmning pga nästan halverade födelsetal i kommunen sedan 2022.

Utredningens två huvudförslag, att a) kommuner får ge ett villkorat belopp och b) göra ett avdrag från grundbeloppet, ser vi inte hur det skulle varken öka likvärdighet eller tillförlitlighet, för en skolverksamhet som Svalövs Montessori som idag har ett likvärdigt kommunens socioekonomiskt blandade barn- och elevunderlag, men betydligt mindre (ca 15% av kommunens mantalsförda barn går på Svalövs Montessori). Vad vi vet, görs den kommunala budgeten för all utbildning före skolkostnaderna per utbildningsform och centrala elevhälsan beslutas och slutligen fördelas budgeten på prognosticerat elevunderlag inklusive schablon för socioekonomiska index. Att sist i beslutskedjan, göra avdrag, låter som ett feltänk av utredningen och det vore helt förödande för Svalövs Montessori att dels bli av med 6%’s intäkter och hoppas på kommunal välvilja genom ett villkorat bidrag, för ett oklart syfte, utan särskilda skäl.

Nedan är Svalövs Montessoris ekonomiska utfall 2024.

Svalövs Montessori								
Budget 2023			Utfall 2023		Budget 2024		Utfall 2024	
Intäkter	43 357 000 kr		41 219 593 kr	−4,9%	40 612 000 kr	−1,5%	39 971 913 kr	−1,6%
Personalkostnader	−31 558 000 kr	72,8%	−28 794 009 kr	69,9%	−27 860 000 kr	68,6%	−28 613 113 kr	71,6%
Lokalkostnader	−5 155 000 kr	11,9%	−4 981 065 kr	12,1%	−5 193 860 kr	12,8%	−5 174 474 kr	12,9%
Matkostnader	−3 230 000 kr	7,4%	−3 421 535 kr	8,3%	−3 290 000 kr	8,1%	−3 304 198 kr	8,3%
Företagskostnader	−1 024 000 kr	2,4%	−921 964 kr	2,2%	−1 049 000 kr	2,6%	−794 668 kr	2,0%
Förbättringskostnader	−1 012 000 kr	2,3%	−938 601 kr	2,3%	−1 534 000 kr	3,8%	−640 215 kr	1,6%
Verksamhetskostnader	−1 783 000 kr	4,1%	−1 651 715 kr	4,0%	−1 679 000 kr	4,1%	−1 424 175 kr	3,6%
VINST / FÖRLUST	−405 000 kr	−0,9%	510 703 kr	1,2%	6 140 kr	0,0%	21 070 kr	0,1%

Utifrån utfallet ovan, både 2023 och 2024, är det tydligt att det inte finns utrymme för 6% avdrag (ca 2,4 MSEK). Skulle avdraget införas, måste personalkostnaderna sänkas med i stort hela beloppet, eftersom övriga kostnader är direkt knutna till faktiska kostnader för organisation och barn och elever. Att minska personalkostnaderna från 28,6 MSEK till 26,2 MSEK med ett

medelantal årsanställda om 49 tjänster, innebär en personell minskning med minst fyra årsanställda ($26,2 \cdot 49 / 28,6 = 44,9$ och $49 - 44,9 = 4,1$). Med föreningens historik i färskt minne om tillsynsbrister m.m. vågar vi påstå att föreningen skulle få mycket stora svårigheter om ett generellt strukturavdrag införs som ett sista led i kommunalt beslut om grundbelopp till oss som enskild huvudman, den enda öppna, allmänna och idéella, i Svalövs Kommun.

Ett förslag från Svalövs Montessori, är att om avdragsmöjligheten införs att i lagtexten införa ett undantag från sådant avdrag för registrerade idéburna organisationer Lag 2022:900. Svalövs Montessori är hos Kammarkollegiet en registrerad Idéburen organisation.

För den som är intresserad, är ovan redovisade siffror för hela organisationen. Nedan redovisas Svalövs Montessoris ekonomi 2024, fördelad på förskola och grundskola plus fritidshem, var för sig. Ekonomin är fördelad på 68,4 inskrivna barn på förskolan, 79,3 inskrivna i fritidshem och 225,7 inskrivna elever från förskoleklass till och med årskurs nio. För en liten huvudman med endast en enhet, går det inte med säkerhet att särskilja alla tjänster utifrån skolform, eftersom exempelvis ledning, lokalvård, administration och resurspedagoger nyttjas tvärs hela organisationen. Utifrån vår förenings ekonomistyrning som framgångsrikt haft samma principer sedan 2009, instämmer vi i utredningens slutsats, att det är olämpligt att införa en nationellt bunden skolpeng. För den som är nyfiken på våra "nettokostnader" redovisas det mer detaljerade utfallet år 2024 i tabell nedan. Föreningens årsredovisning finns hos Bolagsverket och varje års utfall finns på föreningens hemsida.

Vi vill uppmärksamma att enskilda grundskolors intäkter inte endast är så som utredningen stipulerar på sid 13, *Bidrag till enskild huvudman: hemkommunens ersättning till enskild huvudman för en elev, som i dag består av grundbelopp och tilläggsbelopp.* utan intäkterna för grundskolan är i vårt fall består till 95% av kommunala och 5% av riktade statliga bidrag. Förskolan och fritidshemmet har inga statsbidrag.

Vi vill också uppmärksamma att utredningen brister i det grundläggande, genom att begreppet "nettokostnad" inte definieras. Skolans kostnader på enhetsnivå har varit föremål för flera utredningar, ex.vis prop. 2013/14:148 med SKL's ifrågasättande av Skolinspektionens bedömningsförmåga om kommunal resursfördelning är bra, mindre bra eller tillräckligt omfördelade, utifrån barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Vi vet att detta är svår materia att jämföra på annat än hög (nationell) aggregationsnivå. För enskilda huvudmän gäller bokföringsnämndens vägledning. Hos BFN finns inte begreppet nettokostnad, inte heller netto förutom som nettoomsättning. Eftersom kommunal ekonomisk redovisning och enskilda huvudmäns redovisning skiljer sig åt, är begreppet nettokostnad utan en entydig definition för att jämföra skolenheters ekonomi ett i vårt tycke olyckligt valt begrepp

	VårTermin	HöstTermin		
Resultaträkning	April	Augusti	December	Bokslut TOTALT
Intäkter	3 226 670 kr	3 246 858 kr	3 721 136 kr	0 kr 39 971 913 kr
Personalkostnader	-2 263 225 kr	-2 416 143 kr	-2 578 583 kr	-0 kr -28 613 113 kr
Rörelsekostnader	-715 583 kr	-2 126 619 kr	-755 927 kr	95 553 kr -11 337 730 kr
RESULTAT	247 862 kr	-1 295 905 kr	386 626 kr	95 553 kr 21 070 kr
ackumulerat	384 234 kr	-806 018 kr	-74 483 kr	21 070 kr 0,1 %
ack. likviditetspåverkan	615 734 kr	-343 018 kr	620 017 kr	99 477 kr 0,04%

	VårTermin	HöstTermin		
FÖRSKOLA	April	Augusti	December	TOTALT
Intäkter	886 797 kr	617 137 kr	723 292 kr	0 kr 9 728 302 kr
Personalkostnader	-633 893 kr	-761 867 kr	-798 449 kr	-1 169 kr -8 252 101 kr
Rörelsekostnader	-176 130 kr	-137 706 kr	-135 949 kr	12 688 kr -1 857 773 kr
RESULTAT	76 774 kr	-282 437 kr	-211 105 kr	11 519 kr -381 573 kr
ackumulerat	377 428 kr	257 241 kr	-393 092 kr	-381 573 kr -3,9 %

-2,0 %

	VårTermin	HöstTermin		
GRUNDSKOLA & FRITIDSHEM	April	Augusti	December	TOTALT
Intäkter	2 339 874 kr	2 629 721 kr	2 997 844 kr	0 kr 30 243 611 kr
Personalkostnader	-1 629 332 kr	-1 654 276 kr	-1 780 134 kr	1 169 kr -20 361 012 kr
Rörelsekostnader	-539 454 kr	-1 988 913 kr	-619 978 kr	82 865 kr -9 479 957 kr
RESULTAT	171 088 kr	-1 013 468 kr	597 731 kr	84 034 kr 402 643 kr
ackumulerat	6 806 kr	-1 063 258 kr	318 609 kr	402 643 kr 1,3 %

0,7 %

Svalövs Montessori har sedan 2010 en inte alltigenom positiv erfarenhet av den kommunala resurstilldelningen till oss som en enskild skola, idéburen dessutom. Utan idéella föräldra- och personalinsatser hade Svalövs Montessori inte existerat. Vi vet av erfarenhet att de kommunala förvaltningarna tolkar och tillämpar regelverken olika och att det beror på kommunens samlade kompetens. Svalöv är en utmärkt s.k. karriärstegskommun för nyutbildade. Skillnaderna i grundbelopp mellan våra grannkommuner är mycket stora och det har många olika förklaringar. Skillnaden i tolkning och ambition om bidrag på lika villkor är också mycket stor, även från år till år inom samma kommun. Statliga bidrag som tillfaller hemkommun, ex.vis kvalitetshöjningar i förskolan, måste inte fördelas till enskilda huvudmän. Det har konkret betytt att Svalövs Montessori både fått och blivit utan sådana statliga medel. Tolkningarna av förskolans 15-timmars, eller mer utifrån kommunens ambition, skiljer sig stort mellan kommuner. Svalövs Montessori konstaterar att eftersom skillnaderna är så stora saknas förutsättningar för nationella normer.

Svalövs Montessori är positiva till införande av en nationell vägledande norm, även om vi inte kan bedöma beräkningens validitet. Bostadspriserna i Skåne skiljer sig mycket åt, Perstorp (30 km bort), med Sverigs högsta barnfattigdom har villaprisnitt på 11 KSEK/m², Svalöv 18 KSEK/m² jämfört Höganäs 38 KSEK/m², (40 km bort), enligt Svensk mäklarstatistik. Av flera mer specifika skäl som en sammanhållen skolverksamhet från 1 - 15 års ålder innebär, får en vägledande norm för grundskolans resursfördelning, om normen inte även omfattar både förskola och fritidshem, mindre betydelse än vad en mer heltäckande norm skulle få.

Med de historiska erfarenheter vi har av både ekonomisk resursfördelning, ändringar i förutsättningar pga fler regler och det existentiella hot, som inte bara denna utredningens

förslag innebär, är Svalövs Montessori positiva till och önskar att en nationell strategi för idéburna skolor (registrerade enligt lag 2022:900) skyndsamt tas fram. En sådan strategi kan för framtiden värna det komplement som bland flera Svalövs Montessoriförskola och grundskola är. Vi ser exempelvis inte att en statlig grund- och tilläggsfinansiering av idéburna skolor skulle inverka annat än positivt och vara till gagn för mindre kommuner och socioekonomiskt utspridda, blandade samhällen som Svalöv. Svalövs Montessori deltar gärna i framtagandet av en sådan strategi och/eller statlig utredning om de idéburna skolornas förutsättningar.

För Svalövs Montessori

Peter Strömblad, VD och Rektor

Christer Eldh, Styrelsen Ordförande sedan 2016

Charlotte Strömstedt och Caroline Laurell, Styrelseledamöter